

POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE NA DIPLOMOVOU PRÁCI SLEČNY Bc. MARIE NOVOTNÉ: **ZRÁDCI NEBO OBĚTI?** UK V PRAZE, FHS, Orální historie – soudobé dějiny. PRAHA 2014, 141 S. –

Diplomová práce sl. Bc. Novotné je chvályhodná již svou volbou tématu. Přestože už před několika lety německý historik Detlef Brandes správně předpokládal, že se zájem o protektorát v historiografii bude zvyšovat, nebývá toto téma stále ještě oslovováno tak, jak by si zasloužilo. Mnoho „bílých míst“ je možno najít samozřejmě i v dějinách odboje.

Studentka se ve své práci *Zrádci nebo oběti?*, které by jistě slušel podtitul *Příspěvek k dějinám českého odboje za druhé světové války*, zaměřila na mentalitu (definovanou podle významného sociálního historika Jiřího Matějčka jako způsob myšlení a chování) čtyř příslušníků výsadku KOM D, kteří, i když se po dopadení stali konfidenty gestapa, zareagovali na nabídku vynucené spolupráce s nacistickým režimem různým způsobem. Hlavním významem textu je ta skutečnost, že sl. Bc. Novotná přinesla shrnutí jejich profilů a činnosti (na základě kompilace odborné literatury), shrnutí, které následně na základě vlastního výzkumu konfrontovala se svými zjištěními a opravovala. Bohužel se jí z časových příčin již nepodařilo podrobně prokreslit poválečné osudy životních příběhů konfidentů, respektive poválečné osudy jejich příběhů, a tak v části věnované pramenům působí charakteristika poválečných periodik téměř jako nadbytečná. Vlastní pramenná základna je bohatá a prozrazuje schopnost studentky vyhledat si archivní materiál (vlastní archivní fondy byly pak zdařile popsány). I vzhledem ke studovanému oboru však trochu zamrzí, že v rozboru vzpomínek zatčených odbojářů nejsou data analyzována i v kontextu orálněhistorických teorií. Metody, které si studentka zvolila, jsou ovšem zcela legitimní, jakkoliv použití komparativní metody mohlo být objasněno s ještě větší pozorností. Na druhé straně je ovšem kolegyni pochválit za velký rozsah zpracovávaných dat.

Kompilační kapitola, vhodně vřazená, přináší data k vývoji tzv. druhé republiky a protektorátu. I když text obsahuje velké množství dat a souvislostí, některé důležité tituly byly přece jenom opominuty (Douděra: Jak se rozhoupával zrada zvon /1983/, J. S. Hájek: Mnichov /1958/, M. Hájek: Od Mnichova k 15. březnu /1959/, Junek: Druhá republika /2011/, Křen: Do emigrace /1963/, Kuklík ml. spolu s Němečkem a Šebkem: Dlouhé stíny Mnichova /2011/, Kvaček: K politice KSČ v době příprav Mnichova /1958/, Moulis: Osudný 15. březen /1979/, Pejčoch: Fašismus v českých zemích /2011/; bohatší je i Ratajova tvorba...). O dost složitější byl i vztah církvi k novému režimu, přičemž v případě politického katolicismu můžeme mluvit o velmi závažném selhání. Obdobně by si zasloužil prohloubení prvotní naivní vztah odbojářů k německému nacismu, citelný i v případě KSČ; rozdíl mezi prvorepublikovou policií a gestapem byl nesmírný. I tak byl ovšem zcela jistě nástin velmi pracný. Do budoucna bych však radila ještě více propojit text o protektorátu s textem o odboji. V případné doktorské práci by se pak autorka měla vyslovit k jednotlivým titulům kriticky.

Kapitola o odboji „na východě“, jádro práce, pak přináší popis odborářské činnosti velmi dobře vybraných čtyř osobností komunistického odboje, jak ho známe z odborné literatury. Na to pak autorka navázala vysoce užitečnými doplňky, prohloubeními a opravami. Současně

nás uvedla do myšlenkových světů jednotlivých aktérů a porovnála jejich přístup ke spolupráci s nacistickým režimem (jejich „mentality“). Toto doplnění pokládám za důležitý příspěvek k dějinám českého komunistického odboje. Rozpaky však vzbuzuje odbytý závěr práce, který přináší spíše shrnutí toho, o čem bylo pojednáno, než analýzu „mentality“.

Autorka zjevně dopisovala práci ve chvatu, a tak nezbyl čas ani na poslední řádnou redakci. Tak se zřejmě stalo, že práce obsahuje neobratně formulované či nedokončené věty, určité chyby (např. na s. 8 má být NSR, nikoli SRN, na s. 90 Ravensbrück (nikoli s w). Doporučuji také nepoužívat polský nacionalistický termín Zaolží (s. 46), přehodnotit tzv. chlebičkovou aféru ve světle současné odborné literatury (s. 45) apod.

Závěrem: práce kolegyně Novotné splňuje všechny podmínky kladené na magisterskou práci. Hodnotím ji (na bakalářském stupni bych byla o něco laskavější) jako **špičkovou velmi dobrou**.

V Praze 31. 8. 2014

doc. PhDr. B. Soukupová, CSc.